

Máte pocit, že energetika nás pronásleduje už více než dost? Že už bylo dost vydřidušských cen elektřiny a zemního plynu? Bohužel Vám musím sdělit, že špatné zprávy z energetiky budou dále pokračovat, byť nyní ceny elektřiny i plynu začínají pomalu klesat. Bohužel jen dočasně. Zblbnutí do obnovitelných zdrojů energie ponese své hořké ovoce. ČEPS – správce České přenosové soustavy – vydal svou predikci vývoje české energetiky a není to hezké čtení. Ukazuje se, že Česká republika v důsledku odchodu od výroby elektřiny z uhlí a nepostavení nového jaderného zdroje začne být závislá na dovozu elektřiny ze zahraničí, a to již v roce 2025! Dovoz z Německa či Francie pak cenu elektrické energie u nás opět výrazně zdraží.

A co situaci způsobuje?

Překotný tlak vlády na zavírání uhelných elektráren a neschopnost konečně začít stavět nové bloky v Dukovanech a v Temelínu. Vždyť ODS mluvila o výstavbě nových reaktorů už v roce 2008, ještě za vlády Mirka Topolánka. Posuňme se o 15 let dopředu do roku 2023 a zjistíme, že „*Ministerstvo průmyslu a obchodu v současnosti připravuje novou energetickou koncepci státu, která by měla být založena na jaderné energetice.*“ Podezřívám i management ČEZu, že se mu do výstavby takto časově a finančně náročné investice moc nechce a bojí se, že případné komplikace ve výstavbě padnou na jeho hlavu. Připomenu, že Slováci nedávno spustili další blok v jaderné elektrárně v Mochovcích, Poláci podepsali kontrakt na dodávku dvou jaderných elektráren a Macron chce postavit do roku 2035 dokonce 6 nových reaktorů. U nás? Vláda spolu s ČEZem myslí pouze na to, jak se formou ekonomických závazků zavděčit Západu.

Nejhorší je, že energetická závislost se nám v blízké budoucnosti nejenže prodraží, ale je také značně riziková. K roku 2035 totiž možná ani nebude odkud elektřinu v zimě dovézt, protože i ostatní středoevropské země se řítí do deficitu výroby elektřiny. Takže za nějakých 12 let nás možná čeká vypínání elektřiny. No co – svetry jsme si vyzkoušeli už letos, tak k nim brzy doma navlečeme i kabáty. Tak k tomuto výsledku nás dovedly polistopadové vlády. Poslední jaderný blok, jehož výstavba začala ještě před listopadem 89, byl v Temelíně spuštěn v roce 2000. A kdybychom neměli z předlistopadové doby robustně postavenou přenosovou síť, tak nám kolabuje již nyní.

A to není konec špatných zpráv z energetiky. Vláda se nyní zamilovala do rozvoje fotovoltaiky a slibuje dotace na jejich výstavbu. Jenže solární elektrárny vyrábí jen přibližně 1000 hodin ročně s tím, že v zimě je výroba elektřiny z nich – logicky – značně omezená. Takže slibované levnější a bezpečnější dodávky elektřiny se konat nebudou, protože pokud chceme i v zimě svítit, budeme muset udržovat v chodu připravené uhelné či plynové elektrárny jako tzv. záložní zdroje. Naopak v létě hrozí velké přebytky elektřiny ze solárních elektráren, takže se i šéf ČEPSu vyjádřil, že některé se možná budou muset odpojovat, aby se nezhroutila distribuční a přenosová soustava. Distribuční společnosti již dnes registrují více než 15GW instalovaného výkonu ve fotovoltaice na podepsaných smlouvách o připojení. Pro srovnání dnes máme instalováno přibližně 2GW. Takže pokud by distribuční společnosti podlehly politickému tlaku na okamžité připojení tak nás čeká divoká jízda s možnými výpadky elektřiny. Dalším důsledkem tohoto živelného rozvoje fotovoltaiky a nové energetiky bude zvyšování cen za distribuci elektřiny, ČEPS odhaduje, že to bude v optimistickém scénáři o 15-20 %. Navíc hrozí, že poplatky budou platit více ti, co fotovoltaiku nebudou mít než ti bohatší, kteří si ji pořídí. Takže opět útok na ty nejchudší.

Připomeňme si také, jak fotovoltaický boom podobný tomu, jaký prožíváme dnes u nás, dopadl u našich sousedů v Polsku. Zde po čtyřletém období masivních investic domácností do fotovoltaiky podporovaných vládou přišlo rychlé vystřízlivění – nadšení opadlo a spousta fotovoltaických firem, jak rychle vznikla, tak rychle také zmizela a spolu s nimi i slíbené mnohaleté záruky na fotovoltaické elektrárny i jejich servis. Netvrdím, že fotovoltaika je špatná, to vůbec ne – ale měla

by v energetickém mixu plnit roli doplňku. Nikoliv prostřednictvím solárních elektráren na úrovni jednotlivce hasit požár způsobený nečinností vlád, které měly problém řešit komplexně – a ne přehazovat odpovědnost na občany.

I když na současnou situaci se podepsaly všechny přechodí vlády a zelená politika EU, tak nelze nevidět, jak současná vláda ještě přitápí pod kotlem. Bohužel takto to vypadá, když v čele ministerstva průmyslu je člověk z bankovního sektoru, který nerozumí ani průmyslu ani energetice. Ostatně komu jde tento ukázkový zástupce asociální pravicové vlády na ruku dokázal Síkel svým podzimním výrokem, kdy na sněmu Svazu průmyslu a dopravy v Brně velkým energetickým firmám radil následující: *„Já si umím představit, a tohle jsem nikdy neřekl, že při té definici malé a střední firmy budeme asi umět v rámci nějakých sporných limitů přimhouřit oko. To znamená, že já všem velkým (firmám) doporučuji: tvařte se jako malé a střední, aspoň na přechodnou dobu.“* Na Síkelu se za tento výrok sesypala kritika i z řad koalice, kdy od vládních poslanců zaznívala slova jako, že je to celé snad špatný vtíp. Já bych se nebála jít ještě dál a označila bych tak celé dosavadní Síkelovo vládní angažmá. Jak jinak nazvat působení ministra, který uprostřed energetické krize dorazí na vládu s materiálem na vládu s dlouho očekávaným návrh úsporného tarifu ve verzi, ve které text obsahuje chyby a nedokončené věty, které se musely dopisovat přímo na vládě před schvalováním?

Kromě hájení zájmů bohatých a zjevného nabádání k obcházení pravidel totiž navíc staví ministr Síkelu ideologii nad situaci občanů ve vlastní zemi. Zatímco se minulý týden Síkelu tetelil blahem nad skutečností, že v zimě do České republiky nedorazil ani kubík plynu z Ruska, už jaksí opomněl ve svém hodnocení zmínit milion ohrožených lidí energetickou chudobou, stejně jako fakt, že u nás ceny elektřiny i plynu na konci loňského roku patřily k nejvyšším v Evropě. Lidé v České republice zimu sice možná zvládli, pane Síkelo, avšak vaší vládě spíše navzdory než díky ní.

A co s nastalou situací nyní? Tak jednak si vláda musí v Bruselu vyjednat, že v rámci reformy trhu s elektřinou bude moct zavést tzv. kapacitní platby, což je platba elektrárnám, že je připravena dodávat elektřinu, když je jí nedostatek. Jinak hrozí, že se uhelné a plynové elektrárny budou zavírat, protože budou nerentabilní. Je to drahé, ale to je výsledek rozvoje obnovitelných zdrojů nebo také, jak se říká občasných zdrojů energie. Dále je třeba přitlačit ČEZ, aby urychlil výstavbu nových jaderných bloků, a nejen jednoho v Dukovanech, ale i dalších v Temelínu. Trend je v tomhle ohledu jednoznačný. Staví Francie, staví Polsko, staví Švédsko. Česku by po patnácti letech nových a nových koncepcí prospělo nyní jediné – zjednodušení procesu výstavby po vzoru Francie, která k tomuto kroku přistoupila v minulých dnech. ČEZ je třeba dostat pod stoprocentní kontrolu státu, tady se shodují s vládou, jen doufám, že proces nebude opět zpatlaný a neohrozí výstavbu jaderných bloků. Ostatně jak také odhalily poslední týdny, premiér Fiala si ve vztahu s minoritními vlastníky ČEZu počíná jako slon z porcelánu a rozčlil je dle právníků protiústavní navrhovanou úpravou zákona o obchodních společnostech ještě předtím, než samotná jednání vůbec stihla začít.

Ovšem zpátky k řešení. Podpora rozvoje malých jaderných bloků je další cestou, ovšem ráda bych je viděla v realitě, zatím je to takový yetti, všichni o nich mluví, ale postavené nejsou. Těžbu uhlí je třeba zachovat nejméně do roku 2038. Jenže k tomu je třeba i jednat v Bruselu o ceně povolenky, protože jinak to uhlí bude příšerně drahé. A nelze zapomenout na výstavbu energetických sítí, které se u nás stavějí příšerně dlouho, i 20 let! I tento proces je třeba zkrátit. Když to jde jinde ve světě, tak to musí jít i v České republice. Už bylo dost nekonečných výmluv, proč něco nejde.

Na závěr dnešního speciálního dílu bych Vám chtěla popřát krásné svátky jara – Velikonoce – a s budu se na Vás opět těšit u dalšího dílu Bez obalu.